

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**ПРОГРАМИ З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ
ДЛЯ 5-9(10) КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
ДЛЯ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ДІТЕЙ**

**«РИТМІКА»
(Барабанотерапія)**

Програму підготували: *Сухорукова Олена*, тренер з барабанотерапії для дітей з особливими потребами;

Василевська Лілія, тренер з барабанотерапії для дітей з особливими потребами;

Укладач: *Гладченко І.В.*, ст. наук. співробітник лабораторії олігофренопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Київ - 2016

Пояснювальна записка

Барабанотерапія безпосередньо пов'язана з музичним ритмом, який є універсальним засобом виразності та органічно пов'язаний з фізіологічними, руховими, емоційними, психологічними основами людини, тому має результативний вплив на людину.

Мета:

- забезпечення усебічного розвитку (фізичного, психологічного, соціального, пізнавального) і максимальної корекції порушень;
- мотивування, розвиток пізнавальної діяльності, підготовка до подальшої більш складної діяльності – трудової, шляхом набуття найпростіших навичок та вмінь;
- створення умов для корекції комунікативних та емоційно-поведінкових розладів, позитивного сприймання себе, своєї діяльності та оточуючих;
- емоційне збагачення навчально-корекційного процесу.

Завдання:

- забезпечення психологічної готовності приймати соціальні цінності як особисто значимі;
- формування навичок соціально-адекватної поведінки;
- створення умов для розвитку пізнавальних процесів;
- формування навичок самоконтролю та саморегуляції в процесі ритмодіяльності;
- дати соціально прийнятний вихід агресивності та іншим негативним почуттям та сублімувати їх у творчість;
- формування навичок адекватної поведінки на занятті, дотримання етичних правил у відносинах до самого себе та оточуючих;
- моделювання та розроблення схем мотивованої поведінки по відношенню до себе та оточуючих;
- засвоєння дітьми простих ритмів, прорахунку тактів;
- розширення уявлення про музичні інструменти, звуковідтворення;
- формування навички приймати та розпізнавати власні емоції та сублімувати їх у творчість.

Традиційні та інноваційні *методи ритмодіяльності*:

- казкотерапія;
- ігротерапія;
- метод емпатії;
- наочність (картинки, фото, музичні ролики з інтернету);
- технічні та нетехнічні групи прийомів гри на барабанах джембе.

Корекційно-реабілітаційний вплив ритмодіяльності базується на принципах доступності, системності, поступового ускладнення (від мінімально простого до більш складного). Варто пам'ятати, що до ритмодіяльності необхідно залучати усіх дітей, навіть тих, котрі не виявляють бажання брати безпосередню участь у грі. Вочевидь таких учнів

треба робити помічником чи вболівальником, але не залишати без уваги, бо деколи своїм протестом вони виказують брак уваги по відношенню до себе.

Користь від корекційних занять полягає у відчутті руху; виявленні оптимальної кількості всіх подразників, що стимулюють почуття (особливо почуття дотику, рівноваги, пропріорецепторів); оволодінні новими чуттєво-руховими навичками; задоволенні потреби контакту з іншою особою, з однолітками у групі; відчутті себе в ролі виконавця; пробудженні потреби спонтанного й усвідомленого руху; емоціональному збагаченні тощо.

Барабанотерапія позитивно впливає одразу за декількома напрямками – збагачує енергією або розслабляє, створює бадьорий, навіть грайливий настрій або сприяє виходу гніву та іншим негативним емоціям. Також заняття цим видом діяльності сприяє подоланню соціальної ізоляції, створюючи позитивні стосунки. Гра на ударних зміцнює імунітет, знімає стрес та стабілізує кров'яний тиск, а саме - включає компенсаторну силу завдяки нормалізації кровообігу і взаємодії правої та лівої півкуль головного мозку, сприяє розвитку координації рухів.

Барабанотерапія надає можливість почувати себе рівним серед однолітків і в той же час сприяє ритмічному розвитку, розумовій активності та особистісному зростанню.

На основі змістового та цільового компонентів програми визначено складові корекційно-розвиткового навчання ритміки з використанням барабанотерапії:

I. Ритмо-соціальна складова (формування навичок соціалізації з елементами соціально-побутового орієнтування).

II. Ритмо-здоров'язберезувальна(розвиток, корекція з елементами лікувальної фізкультури, реабілітація психомоторної сфери дитини).

III. Ритмо-діяльнісна складова (розвиток і корекція пізнавальної сфери дитини).

IV. Ритмо-мовленнєва складова(формування комунікативної діяльності, розвиток і корекція мовлення дитини)..

Програму з барабанотерапії побудовано на принципах інтеграції та диференціації, спілкування та співпраці. Досягнення цілей барабанної терапії здійснюється при мінімальних на це витратах і ґрунтоване на новій та прогресивній концепції: кожна вправа усебічно розвиває при мінімальних зусиллях того, хто навчається. При цьому відбувається інтенсивний розвиток особистості та її творчих здібностей. Реалізація програми закладає підґрунтя для більш ефективної соціальної адаптації.

Музичний ритм доступний в розумінні кожному і активно допомагає в засвоєнні різнорівневих та різнохарактерних завдань, що забезпечують інтенсивний розвиток мотиваційно-емоційної сфери, інтелекту та творчої діяльності.

Барабанотерапія дозволяє кожному учню ефективно використати отримані знання, розкриваючи уміння бачити, формулювати, висувати гіпотези і вирішувати комплексні проблеми, реалізовувати свої можливості.

5клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні показники розвитку учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Повторення правил поведінки, безпеки на уроках з барабанотерапії. Правила порядку – поведінки учнів в барабанному колі, піклування за барабаном. Вправи на закріплення поведінки по типу: «Питання-відповідь» (учень повинен прослухати ритм вчителя, однокласника, а потім відповісти своїм ритмом), «Відлуння» (учень повторює за педагогом прості ритми; ускладнення: сам придумує ритми, а інші учні повторюють за ним).</p> <p>Історія джембе. Історія ритмів.</p> <p>Вправи з BodyPercussion(джерело: інтернет). За вибором вчителя будь-який ритмічний малюнок створюється шляхом легких поплескувань по своєму тілу по черзі: по колінам, по грудній клітині, клацання руками, плескання в долоні, притопування - лікувальна фізкультура.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та дотримується: -правил безпеки на уроках з барабанотерапії; -правил догляду за інструментом; -правил поведінки в барабанному колі; - намагається слухати ритм вчителя, не перебиваючи його, а вже потім простукує по барабану свій; - повторює простий ритм за вчителем; - розуміє, що таке ритм: - надає приклади в оточуючому середовищі - намагається повторити прості вправи з BodyPercussion долонями, ногами нескладний ритмічний малюнок; - за словесною підказкою вчителя передає свої емоції за допомогою барабана.
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення природних звуків(конкретні образи, добре знайомі дітям - повадки звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини).</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворює оточуючі природні звуки;

	<p>Нетехнічна гра на барабані як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо. Наприклад, «Я в школі», «Я вдома», «Який я зараз», відношення, свого настрою, емоцій страху, радості тощо; своїх уподобань. Який твій інструмент, особливості - співвіднесення з настроєм. Звуки, які можеш створювати ти, улюблені звуки. Ускладнення: тема «Сім'я»- як тато басить, як мама лагідно розмовляє; «Друзі» - вправа «Вгадай, хто грав» - соціально-побутове орієнтування.</p> <p>Розвиток сенсорно-ритмічної координації. Вправи на переключення(Граємо-стоп. Голосніше-тихіше. Один-багато. Довго-коротко). Створюємо музичну картину з розподілом на команди, пари, окремі ролі. Музичні діалоги. Створюємо казку самостійно та в колективі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вчиться розпізнавати свої емоції та передавати їх за допомогою гри на барабані; - по сигналу вчителя вмєє розпочинати і закінчувати гру; - передає через гру на барабані образ казкового героя, створює маленьку казку; - узгоджує власні ритмічні дії з колективом (*за допомогою вчителя); - вчиться чекати та слухати гру товаришів, узгоджувати свою гру з колективом, переключатися.
III	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	
	<p>Правильне положення тіла, правильна постанова рук. Вправа «Лелека» з метою підготовки рук для технічної гри.</p> <p>Вправи на увагу по типу «Долоньки»: учні грають до поки грає вчитель- як тільки він підіймає долоні вгору- завдання учнів підняти разом з ним, не відставати.</p> <p>Вправи на пальпаторне переміщення пальців по різних частинам тіла та барабану;</p> <p>«Розіграємося»: вправи зі зміною темпу на барабані(по середині та по краю- вчитель показує: основні удари по середині барабана, а один два- по краю, потім навпаки, учні повторюють.</p> <p>Вправи на дихання(«Подих весни», «Подих осені» тощо) з почерговими ударами по грудній клітці, колінам;</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - тримає правильну поставу тіла протягом всього заняття; знає та виконує різні ігрові вправи для пальців руки; - намагається виконувати в заданому темпі вправу «Лелека»; - намагається підняти долоньки одночасно з вчителем; - виконує найпростіші дихальні вправи з почерговими ударами по грудній клітці, колінам;

Вправи «Твій голос»: правильне технічне звуковідтворення на барабані джембе. Засвоєння та самостійного відтворення звуків: Бас(середина барабана), Слєп(край барабана).

Вправи на закріплення звуків: «Впіймай бас(слєп)»-діти «ловлять» долоньями, коли чують відповідний звук;

«Ти граєш- я танцюю»: спочатку вчитель танцює- заходить то в один обруч, відзначений як «Бас», якщо учень грає бас; то в інший, відзначений як «Слєп», якщо учень грає слєп. Потім учень танцює, а вчитель грає. Варіанти: діти грають аналогічно між собою в парах.

«Я сигналізую- ти граєш» або навпаки. Можливо застосовувати, як сигнал праву і ліву руки, або картки з двома кольорами;

Вправи з прорахунком ритму: 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр(крім одиниці- тому що- це є сильна доля- опора для відтворення ритму для дітей). Можливо використання кольорових карток для дітей-«візуалів» на дошці, закриваючи зміцнення постави в положенні сидячи «замок на барабані».

Вправи для долоньок та пальчиків. Загальнорозвиваючі вправи та ігри пальчиками у рухових й образних діях:

Вправи - лелека(складають лікоть до ліктя і намагаються швидко плескати долоньями не картокою білого кольору цифру, яку виключено за домовленістю.

Вправи на координацію рухів: одночасні та почергові удари по барабану руками. Вправи з прихлопами, притопами, обертами, стрибками. Вправи на розслаблення м'язів шиї та тулуба:

Стріпуючі рухи кистями та передпліччями. Розгойдування руками з різних вихідних положень.

- промовляє ритм за вчителем(вправа «голос»), потім відтворює на барабані, улюбленого інструмента з перкусії;

- розрізняє та самостійно відтворює звуки на барабані: Бас та Слєп, грають в парі один з одним;

- за підказкою вчителя змінює рухи відповідно до змін у музичному супроводі; відтворює елементарні вправи на узгодження рухів;

-за словесною інструкцією вчителя повторює ритм на рахунок 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр;

- за підказкою вчителя використовує відомі способи релаксації м'язів шиї та тулуба.

IV	Ритмо-діяльніснiсна складова	
	<p>Вправи з перкусiєю. Вiдтворення простих ритмiчних малюнкiв. Хенд- мейд- перкусiя. Знайомство на прикладах, фото виготовлення шейкерiв, барабанчикiв тощо з покидькового матерiалу в класi та вдома. Використання на заняттях. Наприклад виготовлення барабанчикiв з консервних банок з кришками з невеличких кульок на резинках, в середину насипають крупу або сiль, або пiсок, або маленькi камiнчики.</p> <p>Вправи з прорахунком ритму: 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр(крiм одиниці) з варіаціями та на закріплення.</p> <p>Продовження знайомства та вiдпрацювання традиційних базових простих ритмiв та елементiв ритмiв: «Куку», «Какiлаambe»; можливе ускладнення(бiльш швидкий темп) за вибором вчителя: «Фанга», «Джоле». Ритми можуть використовуватися за вибором педагога будь-якi нескладнi.</p> <p>Вправи на вiдтворення та закріплення ритму по типу: «Передай - повтори ритм по колу», «Пошкоджений телефон».</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -розрiзняє вiзуально перкусiйнi інструменти; - розрiзняє їх звучання (*за допомогою вчителя); - впiзнає інструмент на iлюстрації, фото (*за підказкою вчителя); - слухає звучання інструменту; - використовує перкусію в процесі вiдтворення певного ритму; - бере активну участь у створенні перкусiйних iнструментiв: насипає в середину крупу, закріплює кулькою, за допомогою резинки, верх барабанчика, прикрашає його за допомогою вчителя.
V	Ритмо-мовленнєва складова	
	<p>Ритмiчно- мовленнєвi iгри. Вправи з промовлянням простих ритмiв голосом, потiм на барабанi того ж ритму.</p> <p>Гра «Смаколики», «Знайомi речi» тощо. Промовляння назв знайомих та улюблених речей, узгодження iз ударами по барабану: шо-ко-лад тощо.</p> <p>Поєднання пальчикових вправ з мовленнєвим супроводом: протяжне промовляння, речитатив(починаючи з iменi дитини, улюблених слiв-фраз та чергуючи з ударами барабана).</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - промовляє- повторює за вчителем простий ритм та намагається вiдтворити його на барабанi; - промовляє по складах та узгоджує назви смаколикiв, iнших знайомих речей iз ударами барабану(*за допомогою вчителя); - узгоджує ритмiчний малюнок iз словами тексту (*за допомогою вчителя);

	<p>Ігри зі співами та/або мовленнєвим супроводом, вірші з музичним супроводом (за вибором вчителя).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - супроводжує власні рухи мовленням (слова, словосполучення, прості речення)- за допомогою вчителя; - промовляє своє ім'я чергуючи з ударами по барабану за словесною підказкою вчителя; -намагається ритмічно, виразно виконувати рухи зі співом, змінюючи їх відповідно до тексту, динамічних змін.
VI	Заключна частина	
	<p><i>Ритмічні загадки.</i> На зразок: «Вгадай, хто це?». Вчитель дає ритми того персонажа з казки, який найбільше сподобався чи найбільше запам'ятався дітям.</p> <p><i>Імпровізація.</i> Деякий час грає вчитель під музику, щоб зацікавити та показати як можна вистроїти власний ритм. Далі пропонує учням вистроїти власний ритм під музику на перкусії чи барабані за вибором учнів. Для репертуару може бути використаний як український фольклор (коломийки, польки, марші, на зразок, «Їхали козаки», «Гопак»); твори повільного темпу, на зразок колискових; так і сучасні твори, хіп-хоп, реп тощо.</p> <p><i>Ритуал прощання.</i> Діти витягують руки вперед, долоньками в середину кола. Педагог проходить по колу, торкаючись своїми долонями кожного учня.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -намагається відгадати ритмічні загадки або відгадує за допомогою питань-підказок вчителя; - слухає як грає вчитель; - сам обирає перкусійний інструмент; - грає, як хоче і може під запропоновану музику на перкусійному інструменті.

6-ий клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні показники розвитку учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Нагадування правил поведінки, безпеки на уроках з барабанотерапії. Вправи «Питання-відповідь», «Відлуння» тощо.</p> <p>Ритм в повсякденному житті- вправи з BodyPercussion. За вибором вчителя будь-який ритмічний малюнок створюється шляхом легких поплескувань по своєму тілу по черзі: по колінам, по грудній клітині, клацання руками, плескання в долоні, притопування.</p> <p>Озвуч свій настрій. Нетехнічна гра на барабані — як самовираження себе. Наприклад, «Я в школі», «Я вдома», «Який я зараз», відношення, свого настрою, емоцій страху, радості тощо; своїх уподобань. Який твій інструмент, особливості - співвіднесення з настроєм. Звуки, які можеш створювати ти, улюблені звуки. Ускладнення: тема «Сім'я»: як тато басить, як мама лагідно розмовляє.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та дотримується: -правил безпеки на уроках з барабанотерапії; -правил догляду за інструментом; -правил поведінки в барабанному колі; - намагається не перебивати вчителя, коли той задає ритм під час вправ; - сам створює свій ритм у вправах; - надає приклади ритму в оточуючому середовищі; - знайомиться та намагається повторити прості вправи з BodyPercussion долонями, ногами нескладний ритмічний малюнок; - за словесною підказкою вчителя передає свої емоції за допомогою барабана; - передає характер своїх батьків гучністю гри на барабані за підказкою вчителя.
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

	<p>природних звуків(конкретні образи, добре знайомі дітям поведки звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини).</p> <p>Нетехнічна гра на барабані — як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо.</p> <p>Розвиток сенсорно-ритмічної координації. Вправи на переключення (Граємо-стоп. Голосніше-тихіше. Довше-коротше. Один-багато).</p> <p>Створюємо музичну картину (за вибором вчителя).</p> <p>Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги(між героями казки чи схожими на реальні діалоги з життя дитини, відносини між однокласниками в позитивному напрямі). Колективне створення казки, соціальної історії. Створюємо свою власну соціальну історію, наприклад, «Як я відпочивав на морі, в лісі, у бабусі...».</p>	<ul style="list-style-type: none"> - імпровізує рухи, що передають образ тварин, птахів тощо; - вчиться розпізнавати свої емоції та передавати їх за допомогою гри на барабані; - по сигналу вчителя вчиться розпочинати і закінчувати гру; - приймає та намагається передати через гру на барабані образ казкового героя; - узгоджує власні ритмічні дії з колективом (*за допомогою вчителя). - вчиться чекати та слухати гру товаришів, узгоджувати свою гру з колективом, переключатися; - бере активну участь у музичному діалозі сам або за допомогою вчителя; -знайомиться, слухає соціальну історію; - бере активну участь у створенні колективної соціальної історії за допомогою вчителя; - відтворює свою особисту історію за допомогою вчителя.
Ш	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	
	<p>Правильне положення тіла, правильна постанова рук. Вправа «Лелека» - з метою підготовки рук для технічної гри.</p> <p>Вправи на увагу по типу «Долоньки»: учні грають до поки грає вчитель- як тільки він підіймає долоні вгору- задача учнів підняти разом з ним- не відставати;</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -учень тримає правильну поставу тіла протягом всього заняття;

	<p>Вправи на пальпаторне переміщення пальців по різних частинам тіла та барабану;</p> <p>«Розіграємося»: вправи зі зміною темпу на барабані(по середині та по краю- вчитель показує: основні удари по середині барабана, а один два- по краю, потім навпаки, учні повторюють.</p> <p>Вправи на дихання(подих весни, осені тощо) з почерговими ударами по грудній клітці, колінам;</p> <p>Вправа «Твій голос» з метою тренування правильного відтворення ритму на барабані.</p> <p>Правильне технічне звуковідтворення на барабані джембе: Засвоєння та самостійного відтворення звуків: Бас(середина барабана), Слеп(край барабана). Вправи на закріплення звуків: «Впиймай бас(слеп)»діти «ловлять» долонями, коли чують відповідний звук;</p> <p>«Ти граєш- я танцюю»: спочатку вчитель танцює- заходить то в один обруч(відзначений як «Бас» , якщо учень грає бас; то в другий- відзначений як «Слеп», якщо учень грає слеп). Потім учень танцює, а вчитель грає. Потім діти грають аналогічно між собою в парах.</p> <p>«Я сигналізую-ти граєш» або навпаки. Можливо застосовувати, як сигнал праву і ліву руки, або картки з двома кольорами;</p> <p>За вибором вчителя вправи на напруження та розслаблення м'язів.</p>	<p>-знає та виконує різні ігрові вправи для пальців руки;</p> <p>- намагається вчасно піднімати долоньки за сигналом вчителя;</p> <p>- намагається виконувати в заданому темпі вправу «Лелека»</p> <p>- виконує найпростіші дихальні вправи з почерговими ударами по грудній клітці, колінам;</p> <p>- намагається повторювати за вчителем в швидкому темпі у вправі « Розіграємося»;</p> <p>- промовляє ритм за вчителем(вправа «голос»), потім відтворює на барабані, улюбленого інструмента з перкусії;</p> <p>- намагається грати без помилок у вправі «Ти граєш- я танцюю»;</p> <p>- за підказкою вчителя використовує відомі способи релаксації м'язів шиї та тулуба.</p>
IV	Ритмо-діяльнісна складова	
	<p>Вправи з перкусією. Відтворення простих ритмічних малюнків.</p> <p>Хенд- мейд- перкусія. Знайомство на прикладах, фото виготовлення шейкерів, барабанчиків тощо з покидькового матеріалу в класі и вдома. Використання на заняттях.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <p>-розрізняє візуально перкусійні інструменти;</p> <p>- розрізняє їх звучання (*за підказкою вчителя);</p>

	<p>Вправи з прорахунком ритму: 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр(крім одиниці) з варіаціями та на закріплення.</p> <p>Продовження знайомства та відпрацювання традиційних базових простих ритмів та елементів ритмів: «Куку», «Какілаambe»(джерело інтернет або сайт київської барабанної школи GODOPATA); Ритми можуть використовуватися за вибором педагога будь-які- нескладні.</p> <p>Вправи на відтворення та закріплення ритму по типу: «Передай - повтори ритм по колу», «Пошкоджений телефон».</p>	<ul style="list-style-type: none"> - впізнає інструмент на ілюстрації, фото; - слухає звучання інструменту; - розрізняє звучання інструментів (*за допомогою вчителя); - використовує перкусію в процесі відтворення певного ритму; - за словесною інструкцією вчителя чи сигналом-карткою з відповідним кольором, повторює ритм на рахунок 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр; - слухає та намагається повторити ритм «Куку», елементи ритма «Какілаambe», «Джолле».
V	Ритмо-мовленнєва складова	
	<p>Ритмічно-мовленнєві ігри: вправи з промовлянням ритмів голосом: спочатку тільки голосом, потім на барабані.</p> <p>Вправи на ділення на склади з простукуванням на барабані: «Смаколики», «Знайомі речі» тощо.</p> <p>Вправи з речитативом: речитатив починати з промовляння імені дитини, чергуючи з ударами по барабану. Далі з ускладненням: промовляємо фразу, приємну для дитини, чергуючи з ударами по барабану. Спонукаємо на створення свого речитативу, як особистого, так і колективного.</p> <p>Відтворення ритму за зразком. Створення своїх ритмів. Вправи на складове читання ритмічних малюнків. Читання ритмічних таблиць з пояснюванням вчителя(за допомогою кольору, дробі Нікітіна, посібники по ритму- за вибором педагога)</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - складає прості речення (*за допомогою вчителя); - промовляє своє ім'я чергуючи з ударами по барабану; - створює свій речитатив(слово чи фразу) за допомогою вчителя; -бере активну участь у складанні колективного речитативу; - промовляє/повторює за вчителем простий ритм та намагається відтворити його на барабані;

	<p>Ігри зі співом або мовленнєвим супроводом (за вибором педагога).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - промовляє по складах та узгоджує назви смаколиків, інших знайомих речей із ударами барабану(*за допомогою вчителя) - узгоджує ритмічний малюнок із словами тексту (*за допомогою вчителя); - супроводжує власні рухи мовленням (слова, словосполучення); -намагається читати та простукувати ритмічні малюнки за пояснюванням вчителя; -намагається ритмічно, виразно виконувати рухи зі співом, змінюючи їх відповідно до тексту, динамічних змін.
VI	Заключна частина	
	<p><i>Ритмічні загадки.</i>На зразок: «Вгадай, хто це?». Вчитель дає ритми того персонажа з казки, який найбільше сподобався чи найбільше запам'ятався дітям.</p> <p><i>Імпровізація.</i> Деякий час вчитель грає під музику, щоб зацікавити та показати як можनावистроїти свій ритм. Далі пропонує учням вистроїти свій ритм під музику на перкусії чи барабані за вибором учнів. Для репертуару може бути використаний як український фольклор(коломийки, польки, марші,на зразок: «Їхали козаки», «Гопак»; твори повільного темпу,на зразок колискових; так і сучасні твори, хіп-хоп, реп тощо.</p> <p><i>Ритуал прощання.</i>Діти витягують руки вперед, долоньками в середину кола. Педагог проходить по колу, торкаючись своїми долонями кожного учня.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -відгадує самостійно або за допомогою питань-підказок вчителя; - слухає як грає вчитель; - самостійно обирає перкусійний інструмент; - намагається вистроїти свій ритм під запропоновану музику на перкусійному інструменті; - виконує ритуал прощання.

7-ий клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні показники розвитку учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Нагадування правил поведінки, безпеки на уроках з барабанотерапії. Вправи «Питання-відповідь», «Відлуння» тощо.</p> <p>Ритм в повсякденному житті: вправи з BodyPercussion. За вибором вчителя будь-який ритмічний малюнок створюється шляхом легких поплескувань по своєму тілу по черзі: по колінам, по грудній клітині, клацання руками, плескання в долоні, притопування.</p> <p>Озвуч свій настрій. Нетехнічна гра на барабані — як самовираження себе, відношення, свого настрою, емоцій страху, радості тощо; своїх уподобань. Який твій інструмент, особливості - співвіднесення з настроєм. Звуки, які можеш створювати ти, улюблені звуки.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та дотримується: -правил безпеки на уроках з барабанотерапії; -правил догляду за інструментом; -правил поведінки в барабанному колі; - вміє чекати, не перебиваючи вчителя, коли той задає ритм у вправах; - створює свій ритм у вправах; - надає приклади ритму в оточуючому середовищі; - повторює прості ритми у колі разом з іншими учнями; -повторює прості вправи з Body Percussion долонями, ногами нескладний ритмічний малюнок разом в колективі; - за словесною підказкою вчителя передає свої емоції за допомогою барабана.
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення природних звуків(конкретні образи, добре знайомі дітям: поведки звірів, птахів, рух транспорту, різноманітна діяльність людини).</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

	<p>Нетехнічна гра на барабані як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо. Наприклад, «Я в школі», «Я вдома», «Який я зараз».</p> <p>Створюємо музичну картину на теми: «Море», «В лісі», «Відпочинок», «В школі» тощо.</p> <p>Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги на казкові та теми з реального життя позитивному напрямі. Створюємо казку індивідуально та в групі.</p> <p>Допомогти дітям розширити теми: «Сім'я»- як тато басить, як мама лагідно розмовляє...; «Друзі» - вправа: «Вгадай, хто грав».</p> <p>Створюємо колективну невеличку соціальну історію, свою особисту соціальну історію, наприклад, « Як я відпочивав на морі, в лісі, у бабусі...».</p>	<p>-імпровізує рухи, що передають образ тварин, птахів та ін.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вчиться розпізнавати свої емоції та передавати їх різними звуками на барабані за допомогою вчителя; - розпочинає і закінчує гру за сигналом вчителя; - передає через гру на барабані характер казкового героя; - узгоджує власні ритмічні дії з колективом (*за допомогою вчителя). -дає можливість пограти партнеру в парі та відповідає йому за підказкою вчителя; - слухає соціальну історію, активно бере участь в створенні колективній соціальній історії; - створення своєї соціальної історії; - передає характер своїх батьків, друзів гучністю, іншими нетехнічними елементами гри на барабані за підказкою вчителя. - використовує відомі способи релаксації м'язів шиї та тулуба; - виконує дихальні вправи; - застосовує елементи техніки самомасажу.
III	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	
	<p>Правильне положення тіла, правильна постанова рук. Вправа «Лелека» (складають лікоть до ліктя і намагаються швидко плескати</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

<p>долонями не відриваючи ліктів один від одного) з метою підготовки для правильної технічної гри.</p> <p>Вправи на дихання(вправи подих весни, осені тощо) з почерговими ударами по тілу, барабану.</p> <p>Природні звуки. Елементи, вправи на відтворення природних та оточуючих звуків, на теми: Пори року, Відпочинок, У лісі, На морі, тощо.</p> <p>Розвиток сенсорно- ритмічної координації та поліритмія. Вправи на переключення(Граємо- стоп. Голосніше-тихіше. Довго- коротко. Один-багато.)</p> <p>Давати ініціативу учням в ролі ведучого барабанного кола в різних вправах, починаючи з «Граємо- стоп» і так далі по ускладненню;</p> <p>Вправи на увагу,наприклад, «Долоньки»: учні грають до поки грає вчитель, як тільки він підіймає долоні вгору -завдання учнів підняти разом з ним, не відставати;«Пастка»: Педагог звертає увагу на особливий ритм-сигнал, наприклад, потрійний удар по краю барабана. Пояснює правило: всі учні грають як і звичайно, але, коли чують цей ритм-сигнал, то повторюють його. Хто не встиг, той виходить з гри.</p> <p>Вправи на розслаблення м'язів шиї та тулуба, рук тощо. Струшування кистю (стріпування води з пальців, імітація руху листя під час вітру тощо).</p>	<p>-тримає правильну поставу протягом всього заняття;</p> <p>-знає та виконує різні ігрові вправи для пальців руки;</p> <p>- виконує в заданому темпі вправу «Лелека»</p> <p>- виконує найпростіші дихальні вправи з почерговими ударами по грудній клітці, колінам;</p> <p>-бере активну участь, ініціює створення ритмів на задані теми;</p> <p>- промовляє новий ритм за вчителем(вправа «голос»), потім відтворює на барабані, улюбленого інструмента з перкусії;</p> <p>- впевнено грає у вправі «Ти граєш- я танцюю»;</p> <p>-намагається з почутого ритму на перкусії повторити ритм на барабані(за словесною підказкою вчителя чи промовляння ритма голосом);</p> <p>-бере активну участь у виготовленні перкусійних інструментів;</p> <p>-проводить у ролі ведучого вправу «Граємо-стоп» за допомогою вчителя;</p> <p>-намагається запам'ятати сигнал та повторити за вчителем у новій вправі «Пастка»;</p> <p>- усвідомлює та вчиться напружувати та розслабляти м'язи відповідних частин тіла.</p>
--	--

IV	Ритмо-діяльнісна складова	
<p>Продовження вправ з перкусією. Хенд- мейд- перкусія. Виготовляємо як в класі, так і вдома.</p> <p>Розвиток сенсорно-ритмічної координації. Вправи на переключення(Граємо-стоп; Голосніше-тихіше).</p> <p>Вправи на відчуття часу, з метрономом: учні по черзі намагаються вдарити по барабану між ударами метроному. Спочатку метроном стучить повільно, потім вчитель прискорює швидкість.</p> <p>Правильне технічне звуковідтворення на барабанах джембе: вправи: «Впіймай Бас(удар по середині барабана)- Впіймай Слеп(удар по краю барабана)». Вправи на закріплення звуків: «Впіймай бас(слеп)»(діти «ловлять» долонями, коли чують відповідний звук);«Ти граєш- я танцюю»: спочатку вчитель танцює-заходить то в один обруч(відзначений як «Бас», якщо учень грає бас; то в другий- відзначений як «Слеп», якщо учень грає слеп). Потім учень танцює, а вчитель грає. Потім діти грають аналогічно між собою в парах.«Я сигналізую- ти граєш» або навпаки. Можливо застосовувати, як сигнал праву та ліву руки, або картки з двома кольорами.</p> <p>Вправи з прорахунком ритму: 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр(окрім одиниці) з варіаціями та на закріплення.</p> <p>Продовження знайомства та відпрацювання традиційних базових простих ритмів та елементів ритмів: «Куку», «Какілаambe»; можливе ускладнення(більш швидкий темп) за вибором вчителя: «Фанга», «Джоле». Ритми можуть використовуватися за вибором педагога будь-які нескладні.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - розрізняє візуально перкусійні інструменти; - розрізняє їх звучання (*за підказкою вчителя); - впізнає інструмент на ілюстрації, фото; - слухає звучання інструменту; - розрізняє звучання інструментів (*за допомогою вчителя); - використовує перкусію в процесі відтворення певного ритму; - вчиться узгоджувати свою гру з колективом, переключатися з одного темпу на інший; - намагається та інколи попадає між ударами метронома в повільному темпі; - впевнено у будь-якій ролі грає у гру «Впіймай бас-слеп»; - за словесною інструкцією вчителя чи сигналом-карткою з відповідним кольором, повторює ритм на рахунок 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр; - слухає та намагається повторити ритм «Куку», елементи ритма «Какілаambe», «Джоле»; - намагається повторити та передати по колу заданий ритм.

	<p>Вправи на відтворення та закріплення ритму: «Передай- повтори ритм по колу», «Пошкоджений телефон».</p>	
<p>V</p>	<p align="center">Ритмо-мовленнєва складова</p>	
	<p>Ритмічно-мовленнєві ігри: вправи з промовлянням ритмів голосом: спочатку тільки голосом, потім на барабані.</p> <p>Вправи на ділення на склади з простуванням на барабані: «Смаколики», «Знайомі речі» тощо.</p> <p>Вправи з речитативом: речитатив починати з промовляння імені дитини, чергуючи з ударами по барабану. Далі потроху ускладнюємо: промовляємо фразу, приємну для дитини, чергуючи з ударами по барабану. Спонукаємо на створення свого речитативу, як особистого, так і колективного.</p> <p>Відтворення ритму за зразком. Створення своїх ритмів. Вправи на складо-читання ритмічних малюнків. Читання ритмічних таблиць з пояснюванням вчителя (за допомогою кольору, дробі Нікітіна, посібники по ритму- за вибором педагога).</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - прості речення)- за допомогою вчителя; - промовляє своє ім'я чергуючи з ударами по барабану; - створює свій речитатив(слово чи фразу) за допомогою вчителя; - бере активну участь у складанні колективного речитативу; - промовляє/повторює за вчителем простий ритм та намагається відтворити його на барабані; - промовляє по складах та узгоджує назви смаколиків, інших знайомих речей із ударами барабану(*за допомогою вчителя) - узгоджує ритмічний малюнок із словами тексту (*за допомогою вчителя) - супроводжує власні рухи мовленням (слова, словосполучення, - намагається читати та простукувати ритмічні малюнки за пояснюванням вчителя; - намагається ритмічно, виразно виконувати рухи зі співом, змінюючи їх відповідно до тексту, динамічних змін образу.

VI	Заключна частина	
<p><i>Ритмічні загадки.</i> На зразок: « Вгадай, хто це?». Вчитель дає ритми того персонажа з казки, який найбільше сподобався чи найбільше запам'ятався дітям.</p> <p><i>Імпровізація.</i> Деякий час грає вчитель під музику, щоб зацікавити та показати як можна встроїти свій ритм. Далі пропонує учням встроїти свій ритм під музику на перкусії чи барабані за вибором учнів. Для репертуару може бути використаний як український фольклор(коломийки, польки, марші на зразок: «Їхали козаки», «Гопак»); твори повільного темпу на зразок колискових; так і сучасні твори, хіп-хоп, реп тощо</p> <p><i>Ритуал прощання.</i> Діти витягують руки уперед, долоньками в середину кола. Педагог проходить по колу, торкаючись своїми долонями кожного учня.</p>	<i>Учень/учениця:</i>	<ul style="list-style-type: none"> -відгадує сам або за допомогою питань-підказок вчителя; - слухає як грає вчитель; - сам обирає перкусійний інструмент; - намагається встроїти свій ритм під запропоновану музику на перкусійному інструменті; - виконує ритуал прощання.

8-ий клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні показники розвитку учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Ритуал-традиція привітання. Діти витягують руки вперед долоньками в середину кола. Педагог проходить по колу, торкаючись своїми долонями кожного учня. Встановлення контакту з учнями.</p> <p>Правила порядку – поведінки учнів в барабанному колі, піклування за барабаном. Вправи на закріплення поведінки по типу: «Питання- відповідь» (учень повинен прослухати ритм вчителя, однокласника, а потім відповісти своїм ритмом); «Відлуння» (учень повторює за педагогом прості ритми; ускладнення: сам придумує ритми, а інші учні повторюють за ним).</p> <p>Нетехнічна гра на барабані як самовираження себе, відношення, свого настрою, емоцій страху, радості тощо; своїх уподобань. Який твій інструмент, особливості - співвідношення з настроєм. Звуки, які можеш створювати ти, улюблені звуки.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та дотримується: - правил безпеки на уроках з барабанотерапії; - правил догляду за інструментом; - правил поведінки в барабанному колі; - вміє чекати, не перебиваючи вчителя, коли той задає ритм у вправах; - створює свій ритм у вправах; - надає приклади ритму в оточуючому середовищі; - повторює прості ритми у колі разом з іншими учнями; - повторює прості вправи з Body Percussion долонями, ногами нескладний ритмічний малюнок разом в колективі; - за словесною підказкою вчителя передає власні емоції за допомогою барабана.
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення природних звуків(конкретні образи, добре знайомі дітям поведки</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

	<p>звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини).</p> <p>Нетехнічна гра на барабані як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо. Наприклад, «Я в школі», «Я вдома», «Який я зараз».</p> <p>МузикаСтомп (stomp), тобто звуки, відтворені з оточуючих речей-предметів. Педагог може показати ролик з інтернету, якщо є технічні можливості. Або сам продемонструвати короткий музичний епізод. Спочатку познайомити, показати які оточуючі предмети можуть бути використаними як інструменти(дитячі машинки, книжки, шуршати листом паперу, м'ячикомтощо) Потім інсценувати в колективі.</p> <p>Створюємо музичну картину на теми: «Море», «В лісі», «Відпочинок», «В школі» тощо.</p> <p>Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги на казкові та теми з реального життя позитивному напрямі. Створюємо казку індивідуально та в групі.</p> <p>Допомогти дітям розширити теми: «Сім'я»- як тато басить, як мама лагідно розмовляє...; «Друзі» - вправа «Вгадай, хто грав».</p> <p>Створюємо колективну невеличку соціальну історію, свою особисту соціальну історію, наприклад, «Як я відпочивавна морі, у лісі, у бабусі...».</p>	<p>-імпровізує рухи, що передають образ тварин, птахів тощо;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вчиться розпізнавати свої емоції та передавати їх різними звуками на барабані за допомогою вчителя; - розпочинає і закінчує гру за сигналом вчителя; - передає через гру на барабані характер казкового героя; - узгоджує власні ритмічні дії з колективом (*за допомогою вчителя); -дає можливість пограти партнеру в парі та відповідає йому за підказкою вчителя; <p>знайомиться із Стомп (stomp) музикою, слухає;</p> <ul style="list-style-type: none"> - приймає участь у колективному створенні епізода із Стомп (stomp) музиці; - слухає соціальну історію, активно бере участь в створенні колективній соціальній історії; - створення своєї соціальної історії; - передає характер своїх батьків, друзів гучністю, іншими нетехнічними елементами гри на барабані за підказкою вчителя.
III	Ритмо-здоров'язбережувальнаскладова	
	<p>Правильне положення тіла, правильна постановка рук. Вправа «Лелека» (складають лікоть до ліктя і намагаються швидко плескати</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

	<p>долонями не відриваючи ліктів один від одного) з метою підготовки до правильної технічної гри.</p> <p>Вправи на дихання(вправи:«Подих весни», «Подих осені» тощо) з почерговими ударами по тілу, барабану.</p> <p>Вправи на увагу,на зразок, «Долоньки»: учні грають до поки грає вчитель- як тільки він підіймає долоні вгору- задача учнів підняти разом з ним, не відставати.</p> <p>Вправа «Пастка»: педагог звертає увагу на особливий ритм-сигнал, наприклад потрійний удар по краю барабана. Пояснює правило: всі учні грають як і звичайно, але, коли чують цей ритм-сигнал, то повторюють його. Хто не встиг, той виходить з гри.</p> <p>Вправи гри соло, парами, командами: наприклад, «Мікрофон»(ті учні, до яких підходить педагог грають голосніше. Ускладнення цієї вправи: декілька учнів продовжують грати заданий ритм, а інші – за сигналом невербальним чи жестовим вчителя грають інший ритм); вправа «Хвиля»: грають по черзі (ускладнення: грають голосніше по черзі).</p>	<p>-тримає правильну поставу тіла протягом всього заняття;</p> <p>-знає та виконує різні ігрові вправи для пальців руки;</p> <p>- виконує в заданому темпі вправу «Лелека»;</p> <p>- виконує найпростіші дихальні вправи з почерговими ударами по грудній клітці, колінам в заданому темпі;</p> <p>-бере активну участь, ініціює створення ритмів на задані теми;</p> <p>- промовляє новий ритм за вчителем(вправа «голос»), потім відтворює на барабані, улюбленого інструмента з перкусії;</p> <p>- грає за правилами у грі «Пастка»;</p> <p>- намагається грати за правилами у іграх«Мікрофон», «Хвиля»;</p> <p>- усвідомлює та вчитьсянапружувати та розслабляти м'язи відповідних частин тіла.</p>
IV	Ритмо-діяльнісна складова	
	<p>Продовження вправ з перкусією. Хенд- мейд- перкусія. Виготовляємо як в класі, так і дома. «Відлуння на перкусії»: вчитель задає ритм на кавбеле(чи аго-го), а учні повторюють на барабанах. Ускладнення таке ж, як і у вправі «Мікрофон».</p> <p>Розвиток сенсорно- ритмічної координації та поліритмія. Вправи на переключення (Граємо-стоп. Голосніше-тихіше. Довго- коротко. Один-багато). Вправи з включенням чи виключенням учасників під час гри.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <p>- розрізняє візуально перкусійні інструменти;</p> <p>- розрізняє їх звучання (*за підказкою вчителя);</p> <p>- використовує перкусію в процесі відтворення певного ритму;</p>

Відтворення ритму за зразком. Створення своїх ритмів. Вправи на складо-читання ритмічних малюнків. Читання ритмічних таблиць з пояснюванням вчителя(за допомогою кольору, дробі Нікітіна, посібники по ритму, за вибором педагога).

Правильне технічне звуковідтворення на барабанах джембе: вправи: «Впіймай Бас(удар по середині барабана)- Впіймай Слеп(удар по краю барабана)». Вправи на закріплення звуків: «Впіймай бас(слеп)»(діти «ловлять» долонями, коли чують відповідний звук);

«Ти граєш- я танцюю»: спочатку вчитель танцює- заходить то в один обруч, відзначений як «Бас», якщо учень грає бас; то в другий, відзначений як «Слеп», якщо учень грає слеп). Потім учень танцює, а вчитель грає. Потім діти грають за аналогією між собою в парах.

«Я сигналізую- ти граєш» або навпаки. Можливо застосовувати, як сигнал праву і ліву руки, або картки з двома кольорами;

Вправи з прорахунком ритму: 1, 2, 3, 4 з почерговим виключенням однієї з цифр (крім одиниці) з варіаціями та на закріплення.

Відпрацювання традиційних базових простих ритмів та елементів ритмів: «Куку», «Какілаambe»; можливе ускладнення: більш швидкий темп (за вибором вчителя): «Фанга», «Джоле». Ритми можуть використовуватися за вибором педагога будь-які нескладні.

Вправи на відтворення та закріплення ритму: «Передай-повтори ритм по колу», «Пошкоджений телефон».

Вправи з прорахунком тактів: вчитель простукує на барабані ритм «куку», показує одну кольорову картку і дає зрозуміти, що це Один. Потім грає два рази підряд, показує дві картки одного і того ж кольору і дає зрозуміти що це Два. Просить показати на картках або порахувати скільки разів повторювався ритм.

-читає та вистукує ритм на барабані за допомогою ритмічних таблиць;

- узгоджує свою гру з колективом, переключатися з одного темпу на інший;

- намагається та інколи попадає між ударами метронома в повільному темпі;

-впевнено у будь-якій ролі грає у гру «Впіймай бас-слеп»;

- впевнено грає у вправі « Ти граєш- я танцюю» тощо;

-намагається з почутого ритму на перкусії повторити ритм на барабані(за словесною підказкою вчителя чи промовляння ритма голосом);

-проводить у ролі ведучого вправу «Граємо-стоп» за допомогою вчителя;

- за словесною інструкцією вчителя чи сигналом-карткою з відповідним кольором, повторює ритм на рахунок 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр;

- слухає та намагається повторити елементи ритма «Какілаambe», «Джоле»;

- грає ритм «куку»; грає ритм «куку»;

- намагається встроїти свій ритм в ритм напарника у вправі «Бутерброд»;

- намагається прорахувати такти сам чи за допомогою кольорових карток чи підказки вчителя;

		<p>-намагається грати- зациклювати ритми прості на зразок «куку»;</p> <p>- повторює та передає по колу заданий ритм в ігрових вправах.</p>
V	Ритмо-мовленнєва складова	
	<p>Ритмічно-мовленнєві ігри: вправи з промовлянням нових та на закріплення знайомих ритмів голосом: спочатку тільки голосом, потім на барабані.</p> <p>Вправи на ділення на склади з простуванням на барабані: «Смаколики», «Знайомі та улюблені речі» тощо.</p> <p>Вправи з речитативом: речитатив починати з промовляння імені дитини, чергуючи з ударами по барабану. Далі з ускладненням: промовляємо фразу, приємну для дитини, чергуючи з ударами по барабану. Спонукаємо на створення свого речитативу, як особистого, так і колективного.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - складає прості речення (*за допомогою вчителя); - промовляє свою улюблену фразу-девіз чергуючи з ударами по барабану; - створює свій речитатив(слово чи фразу) за допомогою вчителя; - бере активну участь у складанні колективного речитативу; - промовляє/повторює за вчителем простий ритм та намагається відтворити його на барабані; - промовляє по складах та узгоджує назви смаколиків, інших знайомих речей із ударами барабану(*за допомогою вчителя); - узгоджує ритмічний малюнок із словами тексту (*за допомогою вчителя).
VI	Заключна частина	
	<p><i>Ритмічні загадки.</i> «Вгадай, хто це?»: вчитель дає ритми того персонажа з казки, який найбільше сподобався чи найбільше запам'ятався дітям.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

<p><i>Імпровізація.</i> Деякий час грає вчитель під музику, щоб зацікавити та показати як можна встроїти свій ритм. Далі пропонує учням встроїти свій ритм під музику на перкусії чи барабані за вибором учнів. Для репертуару може бути використаний як український фольклор(коломийки, польки, марші,на зразок, «Їхали козаки», «Гопак»); твори повільного темпу,на зразок, колискових; так і сучасні твори, хіп-хоп, реп тощо.</p> <p>Вірші та музичний супровід за вибором вчителя.</p> <p><i>Ритуал прощання.</i> Діти витягують руки вперед, долоньками в середину кола. Педагог проходить по колу, торкаючись своїми долонями кожного учня.</p>	<p>-відгадує сам або за допомогою питань-підказок вчителя;</p> <ul style="list-style-type: none"> - слухає як грає вчитель; - сам обирає перкусійний інструмент; - намагається встроїти свій ритм під запропоновану музику на перкусійному інструменті; - виконує ритуал прощання.
--	--

9-ий клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні показники розвитку учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Ритуал-традиція привітання. Діти витягують руки вперед долоньками в середину кола. Педагог проходить по колу, торкаючись своїми долонями кожного учня. Встановлення контакту з учнями.</p> <p>Правила порядку – поведінки учнів в барабанному колі, піклування за барабаном. Вправи на закріплення поведінки: «Питання-відповідь» (учень повинен прослухати ритм вчителя, однокласника, а потім відповісти своїм ритмом); «Відлуння» (учень повторює за педагогом прості ритми; ускладнення: сам придумує ритми, а інші учні повторюють за ним).</p> <p>Нетехнічна гра на барабані як самовираження себе, відношення, свого настрою, емоцій страху, радості тощо; своїх уподобань. Який твій інструмент, особливості - співвідношення з настроєм. Звуки, які можеш створювати ти, улюблені звуки. Правила безпечної поведінки на уроці і барабанному колі.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та дотримується: -правил безпеки на уроках з барабанотерапії; -правил догляду за інструментом; -правил поведінки в барабанному колі; - вміє чекати, не перебиваючи вчителя, коли той задає ритм у вправах; - створює свій ритм у вправах; - наводить приклади ритму в оточуючому середовищі; - повторює прості ритми у колі разом з іншими учнями; -повторює прості вправи з Body Percussion долонями, ногами нескладний ритмічний малюнок разом в колективі; -виконує соло з Body Percussion; - за словесною підказкою вчителя передає свої емоції за допомогою барабана.
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення природних звуків(конкретні образи, добре знайомі дітям повадки</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

	<p>звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини).</p> <p>Нетехнічна гра на барабані як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо.</p> <p>МузикаСтомп (stomp), тобто звуки, відтворені з оточуючих речей-предметів. Педагог може показати ролик з інтернету, якщо є технічні можливості. Або сам продемонструвати короткий музичний епізод. Використання оточуючих предметів якості інструментів (дитячі машинки, книжки, шуршати листом паперу, м'ячикомтощо) Інсценування в колективі.</p> <p>Створюємо музичну картину на теми: «Море», «В лісі», «Відпочинок», «В школі» тощо.</p> <p>Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги на казкові та теми з реального життя позитивного спрямування.</p> <p>Можна пропонувати питання з метою більшої усвідомленості якостей характеру своєї особистості та оточуючих: Який герой сподобався? В чому його сила? В чому твоя сила? Ти хочеш мати таку ж силу? Що потрібно робити для цього тобі?</p> <p>Створюємо казку індивідуально та в групі.</p> <p>Допомога дітям у розширенні тем: «Сім'я»- як тато басить, як мама лагідно розмовляє...; «Друзі»- вправа: «Вгадай, хто грав».</p> <p>Створюємо колективну невеличку соціальну історію, свою особисту соціальну історію, наприклад, « Як я відпочивав на морі, в лісі, у бабусі...».</p>	<ul style="list-style-type: none"> - імпровізує рухи, що передають образ тварин, птахів тощо; - розпізнає свої основні емоції та передає їх різними звуками на барабані; - розпочинає і закінчує гру за сигналом вчителя; - передає через гру на барабані характер казкового героя; - узгоджує власні ритмічні дії з колективом; -дає можливість пограти партнеру в парі та відповідає йому; - приймає участь у колективному створенні епізода із Стомп (stomp) музиці; - слухає соціальну історію, активно бере участь в створенні колективній соціальній історії; - створення своєї соціальної історії; - передає характер своїх батьків, друзів гучністю, іншими нетехнічними елементами гри на барабані.
III	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	
	<p>Правильне положення тіла, правильна постанова рук. Вправа «Лелека» (складають лікоть до ліктя і намагаються швидко плескати</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - тримає правильну поставу протягом всього

	<p>долонями не відриваючи ліктів один від одного) з метою підготовки до правильної технічної гри.</p> <p>Вправи на дихання («Подих весни», «Подих осені» тощо) з почерговими ударами по тілу, барабану.</p> <p>Вправи на увагу: «Долоньки»: учні грають до поки грає вчитель- як тільки він підіймає долоні вгору -завдання учнів підняти разом з ним, не відставати; «Пастка»: педагог звертає увагу на особливий ритм-сигнал, наприклад потрійний удар по краю барабана. Пояснює правило: всі учні грають як і звичайно, але, коли чують цей ритм-сигнал, то повторюють його. Хто не встиг, той виходить з гри.</p> <p>Вправи гри соло, парами, командами: наприклад, «Мікрофон»(ті учні, до яких підходить педагог грають голосніше. Ускладнення цієї вправи: для школярів старших класів- декілька учнів продовжують грати заданий ритм, а інші – за сигналом невербальним чи жестовим вчителя грають інший ритм); «Хвиля»-грають по черзі(ускладнення: грають голосніше по черзі).</p>	<p>заняття;</p> <ul style="list-style-type: none"> -знає та виконує різні ігрові вправи для пальців руки; - виконує в заданому темпі вправу «Лелека» - виконує найпростіші дихальні вправи з почерговими ударами по грудній клітці, колінам в заданому темпі; -бере активну участь, ініціює створення ритмів на задані теми; - промовляє новий ритм за вчителем(вправа «голос»), потім відтворює на барабані, улюбленого інструмента з перкусії; - грає за правилами у грі «Пастка»; - грає за правилами у іграх«Мікрофон», «Хвиля»; - усвідомлює та вміє напружувати та розслабляти м'язів відповідних частин тіла.
IV	Ритмо-діяльнісністьна складова	
	<p>Продовження вправ з перкусією. Хенд- мейд- перкусія. Виготовляємо як в класі, так і дома.</p> <p>«Відлуння на перкусії». Вчитель задає ритм на кавбеле(чи аго-го), а учні повторюють на барабанах. Ускладнення таке ж, як і у вправі «Мікрофон»;</p> <p>Розвиток сенсорно- ритмічної координації та поліритмія. Вправи на переключення(Граємо-стоп. Голосніше-тихіше. Довго-коротко. Один-багато). Вправи з включенням чи виключенням учасників під час гри.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє візуально перкусійні інструменти; - розрізняє їх звучання (*за підказкою вчителя); - використовує перкусію в процесі відтворення певного ритму; -читає та вистукує ритм на барабані за допомогою ритмічних таблиць;

Відтворення ритму за зразком. Створення своїх ритмів. Вправи на складо-читання ритмічних малюнків. Читання ритмічних таблиць з пояснюванням вчителя(за допомогою кольору, дробі Нікітіна, посібники по ритму за вибором педагога).

Правильне технічне звуковідтворення на барабанах джембе: вправи: «Впіймай Бас(удар по середині барабана); «Впіймай Слеп(удар по краю барабана)» Вправи на закріплення звуків: «Впіймай бас(слеп)»(діти «ловлять» долонями, коли чують відповідний звук); «Ти граєш- я танцюю»: спочатку вчитель танцює-заходить то в один обруч, відзначений як «Бас», якщо учень грає бас; то в другий- відзначений як «Слеп», якщо учень грає слеп). Потім учень танцює, а вчитель грає. Потім за аналогією діти грають між собою в парах.

«Я сигналізую-ти граєш» або навпаки. Можливо застосовувати, як сигнал праву так і ліву руки, або картки з двома кольорами;

Вправи з прорахунком ритму: 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр(окрім одиниці) з варіаціями та на закріплення.

«Три цифри» в колі грають спочатку всі разом два простих ритма, потім один і потім знову два. Ускладнення:вчитель пропонує дітям назвати три цифри, але до 4-3, щоб простіше виконати ритм.

Давати ініціативу учням в ролі ведучого барабанного кола в різних вправах, починаючи з «Граємо- стоп» і так далі по ускладненню;

Вправи на відчуття часу, з метрономом по типу: Учні по черзі намагаються вдарити по барабану між ударами метроному. Спочатку метроном стучить повільно, потім вчитель прискорює швидкість.

Після вправ з метрономом встроювати власний ритм в барабанному колі, в парі: вправа «Бутерброд».

- узгоджує свою гру з колективом, переключатися з одного темпу на інший;
- попадає між ударами метронома в повільному темпі-намагається попасти своїм ударом в більш швидкому темпі;
- впевнено у будь-якій ролі грає у гру «Впіймай бас-слеп»;
- впевнено грає у вправі «Ти граєш- я танцюю» тощо;
- намагається з почутого ритму на перкусії повторити ритм на барабані(за словесною підказкою вчителя чи промовляння ритма голосом);
- проводить у ролі ведучого вправу «Граємо-стоп» за допомогою вчителя;
- за словесною інструкцією вчителя чи сигналом-карткою з відповідним кольором, повторює ритм на рахунок 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр;
- слухає та намагається повторити елементи ритма «Какіламбе», «Джоле»;
- грає ритм «Куку».

V	Ритмо-мовленнєва складова	
	<p>Ритмічно-мовленнєві ігри: вправи з промовлянням нових та на закріплення знайомих ритмів голосом: спочатку тільки голосом, потім на барабані.</p> <p>Вправи на ділення на склади з простукуванням на барабані: «Смаколики», «Знайомі та улюблені речі» тощо.</p> <p>Вправи з речитативом: речитатив починати з промовляння імені дитини, чергуючи з ударами по барабану. Далі потроху ускладнюємо: промовляємо фразу, приємну для дитини, чергуючи з ударами по барабану. Спонукаємо на створення свого речитативу, як особистого, так і колективного.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - промовляє свою улюблену фразу-девіз чергуючи з ударами по барабану; - створює свій речитатив (вірш чи фразу); - бере активну участь у складанні колективного речитативу; - промовляє, повторює за вчителем простий ритм та намагається відтворити його на барабані; - промовляє по складах та узгоджує назви смаколиків, інших знайомих речей із ударами барабану; - узгоджує ритмічний малюнок із словами тексту.
VI	Заключна частина	
	<p><i>Ритмічні загадки.</i> «Вгадай, хто це?»: вчитель дає ритми того персонажа з казки, який найбільше сподобався чи найбільше запам'ятався дітям.</p> <p><i>Імпровізація.</i> Деякий час грає вчитель під музику, щоб зацікавити та показати як можна встроїти свій ритм. Далі пропонує учням встроїти свій ритм під музику на перкусії чи барабані за вибором учнів. Для репертуару може бути використаний як український фольклор, так і сучасні твори, хіп-хоп, реп тощо.</p> <p>Вірші та музичний супровід за вибором вчителя.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - відгадує сам або за допомогою питань-підказок вчителя; - слухає як грає вчитель; - сам обирає перкусійний інструмент; - намагається встроїти свій ритм під запропоновану музику на перкусійному інструмент в колі; - грає соло під музику;

	<p><i>Ритуал прощання.</i> Діти витягують руки вперед, долоньками в середину кола. Педагог проходить по колу, торкаючись своїми долонями кожного учня.</p>	<p>- виконує ритуал прощання.</p>
--	--	-----------------------------------

10-ий клас

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Орієнтовні показники розвитку учнів
I	Вступні уроки	
	<p>Ритуал-традиція привітання. Діти витягують руки вперед долоньками в середину кола. Педагог проходить по колу, торкаючись своїми долонями кожного учня. Встановлення контакту з учнями.</p> <p>Правила порядку – поведінки учнів в барабанному колі, догляд за барабаном. Вправи на закріплення поведінки: «Питання-відповідь» (учень повинен прослухати ритм вчителя, однокласника, а потім відповісти своїм ритмом); «Відлуння» (учень повторює за педагогом прості ритми; ускладнення: сам придумує ритми, а інші учні повторюють за ним).</p> <p>Нетехнічна гра на барабані як самовираження себе, відношення, свого настрою, емоцій страху, радості тощо; своїх уподобань. Який твій інструмент, особливості - співвідношення з настроєм. Звуки, які можеш створювати ти, улюблені звуки. Правила безпечної поведінки на уроці та у барабанному колі.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та дотримується: -правил безпеки на уроках з барабанотерапії; -правил догляду за інструментом; -правил поведінки в барабанному колі; - вміє чекати, не перебиваючи вчителя, коли той задає ритм у вправах; - створює свій ритм у вправах; - наводить приклади ритму в оточуючому середовищі; - повторює прості ритми у колі разом з іншими учнями; -повторює прості вправи з Body Percussion долонями, ногами нескладний ритмічний малюнок разом в колективі; - передає свої основні емоції за допомогою барабана.
II	Ритмо-соціальна складова	
	<p>Природні звуки. Елементи вправ та вправи на відтворення природних звуків(конкретні образи, добре знайомі дітям повадки звірів, птахів, рух транспорту, діяльність людини).</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

	<p>Нетехнічна гра на барабані як самовираження себе, свого настрою, емоцій страху, радості тощо. Наприклад, «Я в школі», «Я вдома», «Який я зараз».</p> <p>МузикаСтомп (stomp), тобто звуки відтворені з оточуючих речей-предметів. Педагог може показати ролик з інтернету, якщо є технічні можливості. Або самостійно продемонструвати короткий музичний епізод.</p> <p>Створюємо музичну картину на теми: «Море», «В лісі», «Відпочинок», «В школі» тощо.</p> <p>Озвуч улюбленого казкового героя. Музичні діалоги на казкові та теми з реального життя позитивному напрямі.</p> <p>Створюємо казку індивідуально та в групі.</p> <p>Допомога дітям в розширенні тем: «Сім'я»- як тато басить, як мама лагідно розмовляє...; «Друзі» - вправа: «Вгадай, хто грав».</p> <p>Створюємо колективну невеличку соціальну історію, свою особисту соціальну історію, наприклад, «Як я відпочивав на морі, в лісі, у бабусі тощо».</p>	<ul style="list-style-type: none"> - імпровізує рухи, що передають образ тварин, птахів тощо; -розпізнає свої емоції та передає їх різними звуками на барабані; - розпочинає і закінчує гру за сигналом вчителя чи ведучого; - передає через гру на барабані характер казкового героя; - узгоджує власні ритмічні дії з колективом (*за допомогою вчителя). - надає можливість пограти партнеру в парі та відповідає йому за підказкою вчителя; - ознайомлений із Стомп (stomp) музикою, слухає; - приймає участь у колективному створенні епізода із Стомп (stomp) музиці; - слухає соціальну історію, активно бере участь в створенні колективній соціальній історії; - створення своєї соціальної історії; - передає характер своїх батьків, друзів гучністю, іншими нетехнічними елементами гри на барабані за підказкою вчителя.
III	Ритмо-здоров'язбережувальна складова	
	<p>Правильне положення тіла, правильна постанова рук. Вправа «Лелека» (складають лікоть до ліктя і намагаються швидко плескати долонями не відриваючи ліктів один від одного) з метою підготовки для правильної технічної гри.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - тримає правильну поставу протягом всього заняття;

	<p>Вправи на дихання(вправи «Подих весни», «Подих осені» тощо) з почерговими ударами по тілу, барабану.</p> <p>Вправи на увагу «Долоньки»: учні грають до поки грає вчитель, як тільки він підіймає долоні вгору- завдання учнів підняти разом з ним, не відставати; «Пастка»: педагог звертає увагу на особливий ритм-сигнал, наприклад потрійний удар по краю барабана. Пояснює правило: всі учні грають як і звичайно, але, коли чують цей ритм-сигнал - повторюють його, хто не встиг, той виходить з гри.</p> <p>Вправи гри соло, парами, командами: наприклад, «Мікрофон»(ті учні, до яких підходить педагог грають голосніше. Ускладнення цієї вправи: для школярів старших класів: декілька учнів продовжують грати заданий ритм, а інші – стоп за сигналом вчителя грають інший ритм); «Хвиля»-грають по черзі(ускладнення: грають голосніше по черзі).</p>	<p>-знає та виконує різні ігрові вправи для пальців руки;</p> <p>- виконує в заданому темпі вправу «Лелека»</p> <p>- виконує найпростіші дихальні вправи з почерговими ударами по грудній клітці, колінам в заданому темпі;</p> <p>-бере активну участь, ініціює створення ритмів на задані теми;</p> <p>- промовляє новий ритм за вчителем(вправа «голос»), потім відтворює на барабані, улюбленого інструмента з перкусії;</p> <p>- грає за правилами у грі «Пастка»;</p> <p>- намагається грати за правилами у іграх«Мікрофон», «Хвиля»;</p> <p>- вміє напружувати та розслабляти м'язів відповідних частин тіла.</p>
IV	Ритмо-діяльнісна складова	
	<p>Продовження вправ з перкусією. Хенд- мейд- перкусія. Виготовляємо як в класі, так і дома.</p> <p>«Відлуння на перкусії». Вчитель задає ритм на кавбеле(чи аго-го), а учні повторюють на барабанах. Ускладнення таке ж, як і у вправі «Мікрофон».</p> <p>Розвиток сенсорно- ритмічної координації та поліритмія. Вправи на переключення (Граємо-стоп. Голосніше-тихіше. Довго-коротко. Один-багато). Вправи з включенням чи виключенням учасників під час гри.</p> <p>Відтворення ритму за зразком. Створення своїх ритмів. Вправи на</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <p>- розрізняє візуально перкусійні інструменти;</p> <p>- розрізняє їх звучання (*за підказкою вчителя);</p> <p>- використовує перкусію в процесі відтворення певного ритму;</p> <p>-читає та вистукує ритм на барабані за допомогою ритмічних таблиць;</p>

<p>складо-читання ритмічних малюнків. Читання ритмічних таблиць з пояснюванням вчителя(за допомогою кольору, дробі Нікітіна, посібники по ритму- за вибором педагога).</p> <p>Правильне технічне звуковідтворення на барабанах джембе: вправи: «Впіймай Бас(удар по середині барабана)- Впіймай Слеп(удар по краю барабана)» Вправи на закріплення звуків: «Впіймай бас(слеп)»(діти «ловлять» долонями, коли чують відповідний звук); «Ти граєш- я танцюю»: спочатку вчитель танцює- заходить то в один обруч, відзначений як «Бас», якщо учень грає бас; то в другий- відзначений як «Слеп», якщо учень грає слеп. Потім учень танцює, а вчитель грає. Потім діти грають за аналогією між собою в парах.«Я сигналізую- ти граєш» або навпаки. Можливо застосовувати, як сигнал праву і ліву руки, або картки з двома кольорами;</p> <p>Вправи з прорахунком ритму: 1,2, 3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр(окрім одиниці) з варіаціями та на закріплення.</p> <p>Вправи з прорахунком тактів по типу: Вчитель простукує на барабані ритм куку, показує одну кольорову картку і дає зрозуміти, що це Один. Потім грає два рази підряд, показує дві картки одного і того ж кольору і дає зрозуміти що це Два. Просить показати на картках або порахувати скільки разів повторювався ритм.</p> <p>«Три цифри»: в колі грають спочатку всі разом два простих ритма, потім один і потім знову два. Ускладнення:вчитель пропонує дітям назвати три цифри, але до 4-3, щоб простіше виконати ритм.</p> <p>Давати ініціативу учням в ролі ведучого барабанного кола в різних вправах, починаючи з «Граємо-стоп» і так далі по ускладненню;</p> <p>Вправи на відчуття часу, з метрономом: учні по черзі намагаються</p>	<ul style="list-style-type: none"> - узгоджує свою гру з колективом, переключатися з одного темпу на інший; - попадає між ударами метронома в повільному темпі-намагається попасти своїм ударом в більш швидкому темпі; -впевнено у будь-якій ролі грає у гру «Впіймай бас-слеп»; - впевнено грає у вправі «Ти граєш- я танцюю» тощо; -з почутого ритму на перкусії повторює ритм на барабані; -проводить у ролі ведучого вправу «Граємо-стоп» та інші за бажанням дитини за допомогою вчителя; - за словесною інструкцією вчителя чи сигналом-карткою з відповідним кольором, повторює ритм на рахунок 1,2,3,4 з почерговим виключенням однієї з цифр; - слухає та намагається повторити елементаритма «Какілаambe», «Джоле». - грає ритм «куку»; - намагається встроїти свій ритм в ритм напарника у вправі «Бутерброд»; - вміє прораховувати такти сам чи за допомогою кольорових карток чи підказки вчителя; -вміє грати- зациклювати ритми прості на зразок «куку».
---	--

	<p>вдарити по барабану між ударами метроному. Спочатку метроном стучить повільно, потім вчитель прискорює швидкість.</p> <p>Після вправ з метрономом вибудовувати свій ритм в барабанному колі, в парі - вправа «Бутерброд».</p> <p>Вправи з прорахунком тактів: Вчитель простукує на барабані ритм «куку», показує одну кольорову картку і дає зрозуміти, що це Один. Потім грає два рази підряд, показує дві картки одного і того ж кольору і дає зрозуміти що це Два. Просить показати на картках або порахувати скільки разів повторювався ритм.</p>	
V	Ритмо-мовленнєва складова	
	<p>Ритмічно-мовленнєві ігри: вправи з промовлянням нових та на закріплення знайомих ритмів голосом спочатку тільки голосом, потім на барабані.</p> <p>Вправи на ділення на склади з простукуванням на барабані: «Смаколики», «Знайомі та улюблені речі» тощо.</p> <p>Вправи з речитативом: речитатив починати з промовляння імені дитини, чергуючи з ударами по барабану. Далі потроху ускладнюємо: промовляємо фразу, приємну для дитини, чергуючи з ударами по барабану. Спонукаємо на створення свого речитативу, як особистого, так і колективного.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - промовляє свою улюблену фразу-девіз чергуючи з ударами по барабану; - створює свій речитатив (вірш чи фразу); - бере активну участь у складанні колективного речитативу; - промовляє/повторює за вчителем простий ритм та намагається відтворити його на барабані; - промовляє по складах та узгоджує назви смаколиків, інших знайомих речей із ударами барабану; - узгоджує ритмічний малюнок із словами тексту.
VI	Заклучна частина	
	<p><i>Ритмічні загадки.</i> « Вгадай, хто це?»: вчитель дає ритми того</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

<p>персонажа з казки, який найбільше сподобався чи найбільше запам'ятався дітям.</p> <p><i>Імпровізація.</i> Деякий час грає вчитель під музику, щоб зацікавити та показати як можна встроїти свій ритм. Далі пропонує учням встроїти свій ритм під музику на перкусії чи барабані за вибором учнів. Для репертуару може бути використаний як український фольклор(коломийки, польки, марші,на зразок, «Їхали козаки», «Гопак»; твори повільного темпу на зразок колискових; так і сучасні твори, хіп-хоп, реп тощо).Вірші та музичний супровід за вибором вчителя.</p> <p><i>Ритуал прощання.</i>Діти витягують руки вперед, долонями в середину кола. Педагог проходить по колу, торкаючись своїми долонями кожного учня.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -відгадує сам або за допомогою питань-підказок вчителя; - слухає як грає вчитель; - сам обирає перкусійний інструмент; - намагається встроїти свій ритм під запропоновану музику на перкусійному інструмент в колі; - грає соло під музику; - виконує ритуал прощання.
---	---